



בחירות בפתח!

כל מה שכדאי לדעת
על הדמוקרטיה
במועצות האזוריות

חוברת זו נועדה להעביר מידע למועמדים ולמועמדות, לתושבים
ולתושבות לקראת הבחירות לרשויות המקומיות,
שיתקיימו ביום שלישי, ט"ז בחשוון התשפ"ד, 31.10.2023

רקע

הישוב הכפרי (מושב, ישוב קהילתי) משתייך למועצה אזורית שבה צורת המשילות נקראת "שלטון דו רובדי". הרובד העליון הוא המועצה האזורית המאגדת מספר ישובים, והרובד התחתון הוא הישוב הבודד המנוהל על ידי ועד מקומי נבחר.

לתושבי הישובים במרחב הכפרי ניתנה זכות מיוחדת לנהל את החיים המוניציפליים והקהילתיים תוך בחירת הנהגה מתוך היישוב, לקיחת אחריות של ממש על אורח החיים, על הסביבה ועל עתיד הישוב ותושביו. לקיחת אחריות זו של המנהיגות המקומית על ממדי החיים השונים, היא שיוצרת תחושת שייכות, מחויבות ומשמעות.

הבחירות מתקיימות בכל הרשויות המקומיות בארץ, כולל מועצה אזורית מעלה יוסף. יום הבחירות הוא יום שבתון ובכל אחד מיישובי מעלה יוסף תוצב קלפי (אחת לפחות).

במועד זה יבחרו תושבי המועצה

- פתק צהוב - מועמד/ת לראשות המועצה (בחירות ישירות)
 - פתק לבן - רשימת מועמדים מטעם היישוב למליאת המועצה.
 - פתק כחול - רשימת מועמדים לוועד המקומי של היישוב.
- כל הנבחרים במועד הבחירות נבחרים לתקופה של חמש שנים.**

הזכות להיבחר (ע"פ צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות))

- מי שרשום בפנקס הבוחרים של הישוב עד לתאריך הקובע.
- הוא או היא בני 21 שנים ומעלה.
- מקום מגוריו הקבוע, ביום הגשת מועמדותו, הוא בתחום הישוב.
- לא הוכרז פסול מסעיפי חוק אחרים או כפושט רגל.
- עובד מדינה / רשות מקומית אחרת שעבודתו אינה עומדת בסתירה או אי התאמה בין תפקידו לבין תפקידו כנבחר ציבור.
- למעט עובד מועצה / ועד מקומי במשכורת.

"פנקס הבוחרים"

- כל מי שנכלל בפנקס הבוחרים יכול/ה לבחור.
 - פנקס הבוחרים - רשימה הכוללת את כל בעלי זכות הבחירה בישוב ובו מופיעים הפרטים הבאים: שם משפחה, השם הפרטי, שם האב או האם, המען ומספר תעודת הזהות.
 - בפנקס הבוחרים נכלל כל מי שביום הקבוע גילו 17 לפחות ובמשרד הפנים כתובתו בישוב.
 - ניתן לעיין בפנקס הבוחרים על פי הנחיות ובמועדים המפורסמים על ידי מנהל הבחירות.
- לא ייכלל בפנקס הבוחרים אדם שהיה רשום הוא ומענו כתושב של רשות מקומית בה התקיימו בחירות ב-18 החודשים שקדמו ליום הבחירות.

בחירות למליאת המועצה

- מליאת המועצה היא גוף שלו הסמכות והיכולת לקבוע מדיניות ולאשר נושאים שהוגדרו בחוק ובהם: אישור תקציבים, חוקי עזר, תכניות פיתוח ועוד.
- בשונה מרשויות עירוניות, בהן הבחירות למליאת הרשות הן כלליות ומתבצעות על פי רשימות, במועצות אזוריות הבחירות למליאת המועצה, מתבצעות לפי יישוב.
- תושבי הישוב בוחרים נציג/נציגים מטעמו למליאת המועצה, ע"פ המודד שיקבע ויאושר ע"י שר הפנים, המליאה מורכבת מנציגי כל הישובים הנמצאים בתחום השיפוט של המועצה.
- על רשימה למליאת המועצה להכיל מינימום 3 מועמדים (כמובן שאם מס' הנציגים ע"פ המודד גדול מ- 3 יש להציב מועמדים בהתאם).
- מספר הנציגים של הישוב במליאה נקבע על פי המודד שמאושר ע"י שר הפנים ומפורסם על ידי וועדת הבחירות. נכון למודד האחרון (2018), במעלה יוסף מכהנים כיום 22 חברי מליאה ובראשם ראש המועצה.
- לאחר הבחירות מתכנסת המליאה ובוחרת מתוכה הנהלה וכן וועדות, כל חברי המליאה פועלים גם במסגרת וועדות רשותיות שונות בהם לדוגמא - הנהלה, ועדה מקומית לתכנון ובניה, איכות הסביבה, מכרזים, חינוך ועוד.
- תפקיד נציג/ת המליאה של הישוב לקדם את טובת המועצה כולה ולא דווקא לייצג אינטרס הישוב שהוא היא מייצגים.
- על נציג המליאה לעדכן את הוועד המקומי והתושבים בהחלטות מליאת המועצה האזורית.

בחירות לוועד מקומי

- הוועד המקומי הינו גוף סטטוטורי (בגדר "רשות מקומית") האחראי על מתן השירותים המוניציפליים של הישוב, ומייצג את כלל התושבים ביישוב.
- לוועד המקומי סמכויות מתחום המשפט הציבורי והמנהלי וחלים עליו כללי המשפט הציבורי-מנהלי.
- המועצה אוצלת מתפקידיה וסמכויותיה לוועד המקומי למעט בתחומים מסוימים כגון ייסוד תאגידיים, הטלת אגרות והיטלים, חקיקת חוקי עזר, הפקעת מקרקעין ואישור תקציב ועד מקומי.
- הוועד המקומי הינו גוף משפטי נפרד לחלוטין מהאגודה החקלאית, הפועלת באותו היישוב. למעט בישובים בהם חל זהות ועדים.
- במהלך כהונתם מעצבים חברי הוועד המקומי, את אופי החיים ביישוב, הוועד קובע מדיניות אשר באה לידי ביטוי בהחלטותיו וביישומן. להחלטות הוועד ישנה השפעה על תחומי החיים השונים, הפיזיים, החברתיים הכלכליים/כספיים ועוד.
- מספר חברי הועד המקומי נקבע על ידי משרד הפנים בהתאם למספר התושבים בישוב ונע בין 5-11 חברים.

הגשת מועמדות למליאת המועצה ולוועד מקומי

- על קבוצת בוחרים המונה 2% לפחות ממספר הבוחרים בישוב ולא פחות מ- 5 בוחרים רשאית להגיש רשימת מועמדים למליאת המועצה/הוועד המקומי.
- לא ניתן לכהן במקביל כחבר מליאת המועצה וכחבר ועד מקומי, אך ניתן להתמודד לשני התפקידים.
- המועדים להגשת רשימות מועמדים הם הימים 33-34 לפני יום הבחירות, 27-28 לספטמבר 2023. רשימות המועמדים יוגשו על גבי טפסים מיוחדים שנוסחם ופרטיהם קבועים בצו המועצות האזוריות ומפורסמים על ידי משרד הפנים. שם האזור (=ישוב), סמל הישוב, כינוי וסימון הרשימה (=אות לפתק ההצבעה), פרטי המועמדים ברשימה כולל חתימה אישית של כל אחד מהמועמדים על כתב הסכמה.
- על כל אדם ששמו מוגש כמועמד, לחתום אישית על כתב הסכמה לשמש כמועמד. אדם שלא חתם על כתב הסכמה לא יאושר כמועמד.
- אדם רשאי להיות מועמד ברשימת מועמדים אחת בלבד למועצה וברשימת מועמדים אחת לוועד המקומי, אדם שחתם על כתבי הסכמה לשמש כמועמד ביותר מרשימה אחת למועצה, או ביותר מרשימה אחת לוועד מקומי, שמו ימחק מכל רשימות המועמדים שלהן נתן את הסכמתו.
- יש להקפיד ולרשום בטפסים בצורה מדויקת ומלאה את הפרטים של המועמדים ושל החותמים על הצעת המועמד ועל רשימת המועמדים.
- רשימות מועמדים שיוגשו באיחור לא יתקבלו.
- לא תתקבל חוברת שנעשו בה תיקונים, שינויים או מחיקות (לרבות מחיקות בטיפקס) בשמות המועמדים או בסדר רישומם או במספר הסידורי של שם המועמד.
- יש לקחת בחשבון שיש משמעות לסדר השמות שכן, על פי סדר זה יקבע הרכב הוועד המקומי הנבחר וכן החלפות במהלך הכהונה, במידה ויהיו.
- מומלץ להגיש רשימה ובה מספר חברים מעבר לנדרש היות ובמהלך הכהונה יתכנו חילופים בנסיבות שונות.
- במידה ותוגש רק רשימה אחת היא תוכרז כליל הבחירות (כלומר תיבחר) מבלי לקיים הליך בחירות בקלפי, מתוך ההנחה שאם אין מתמודדים נוספים, המועמדים הנ"ל מקובלים על כל אנשי הישוב.

יו"ר וועד מקומי

- וועד מקומי בוחר בישיבתו הראשונה את אחד מחבריו לראש הוועד.
 - הבחירה נעשית בהצבעה גלויה, המועמד שמקבל למעלה ממחצית הקולות של כל חברי הוועד הוא הנבחר.
 - חשוב לבחור את האדם המתאים ביותר מבין חברי הוועד - זה שיש לו ניסיון ניהולי, פנאי ויחסי אנוש טובים ולא דווקא זה שזכה במירב הקולות בבחירות.
 - יו"ר וועד מקומי פועל בהתנדבות כמו כל חברי הוועד.
- בוועד מקומי לא יכולים לכהן קרובי משפחה (בן זוג, הורה או הורי הורה, בן זוגו בן או בת או בני זוגם, אח או אחות או בני זוגם). כמו כן, ישנם מגבלות על התקשרות (בהעסקה ובחוזים) של וועד מקומי עם גופים בהם לחבר ועד או קרבי משפחתו יש מעורבות.

חילופים בוועד המקומי

- חבר וועד שחדל לכהן, ימונה במקומו המועמד ששמו הבא ברשימה שממנה נבחר אותו חבר שעזב.
- במידה ואין מי שימלא את המקום הפנוי, יבחר הוועד על פי החלטה של מחצית מחבריו לפחות, אדם שהוא כשיר להיבחר.
- על המועמד של הוועד למלא שאלון ניגוד עניינים שיועבר לבחינה ואישור היועץ המשפטי של המועצה ולאחר מכן יקבל אישור ראש המועצה וכתב מינוי.
- לגבי כל שינוי פרסונלי בקרב חברי הוועד המקומי יש לידע את מחלקת יישובים במועצה.

קצת על התנהלות הוועד המקומי

ישיבות ועד מקומי

- ישיבה ראשונה של הוועד המקומי צריכה להתכנס בנוכחות ראש המועצה או מי מטעמו לא יאוחר מ- 14 יום מתחילת כהונתו.
- על הוועד המקומי לקבוע לפחות ישיבה אחת בכל שישה שבועות - כלומר, צריכות להתקיים לפחות 8 ישיבות בשנה.
- על פי הצורך ניתן לכנס ישיבה שלא מן המניין.
- יש להודיע על מועד הישיבה וסדר היום לכל חברי הוועד ומוזמנים אחרים לפחות 24 שעות מראש. כך למשתתפים ישנה הזדמנות להתכונן לדיון.
- יש להדביק על דלקת משרדי הוועד הודעה על קיומה של הישיבה.

השתתפות בישיבות ועד

- על פי הוראות הצו, חובה להזמין לישיבות הוועד את נציג הישוב במליאה. מעבר לחובה החוקית, נוכחותו מסייעת ליצירת שיתוף פעולה ומאפשרת העברת מידע בין שתי רבדי השלטון.
- ככלל, ישיבות הוועד הן פומביות ורק במקרים ספציפיים ונדירים (למשל בעניין בטחוני, מטעמי צנעת הפרט) ניתן לקיים דיון בדלתיים סגורות.
- פומביות הדיון תורמת לשיפור איכות ההחלטה, השתתפות הציבור הינה בעמדה של משקיפים בלבד ואינם בעלי זכות הצבעה.
- ישיבה יכולה להתקיים רק במניין חוקי היינו, נוכחות של רוב חברי הוועד.
- חובה על חבר וועד להיות נוכח בישיבות הוועד ומי שנעדר משלוש ישיבות רצופות יחדל להיות חבר אלא אם הסיבה מוצדקת (מילואים, מחלה וכדו').
- החלטות מתקבלות ברוב קולות של חברי הוועד.

פרוטוקול ישיבה

- בכל ישיבת וועד יש לרשום פרוטוקול שיכיל:
- תאריך.
- שמות חברי הוועד הנוכחים והנעדרים.

- סדר יום.
- תמצית מהלך הדיון.
- החלטות ותוצאות הצבעה.
- חתימות (יו"ר ומנהל ישוב).
- על פי חוק פרוטוקולים פתוחים לעיון הציבור ונשמרים כחלק ההיסטוריה היישובית ולכן, הימנעו מאזכור שמות והקפידו על לשון נקייה.
- חברי הוועד יקבלו את הפרוטוקול לפחות שבוע לפני הישיבה ומאשרים אותו בתחילת הישיבה.
- מומלץ לפרסם את הפרוטוקול לכלל התושבים באמצעים המקובלים בישוב.

וועדות

במבנה ארגוני מיטבי, הוועד המקומי מפעיל תחתיו ועדות בתחומים השונים המתקיימים בישוב כגון תרבות, נוער, ביטחון, וכדומה. באופן זה תושבים נוספים לוקחים חלק בעשייה ובניהול.

וועדת ביקורת - היא וועדת חובה

בהתאם לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), קיימת חובה להקים וועדת ביקורת לוועד המקומי בכל יישוב במועצה והיא אינה כפופה לוועד המקומי. מליאת המועצה היא הממנה את הוועדה מתוך רשימת מועמדים, שאינם חברי וועד, אשר הגישו מועמדות.

תקציב הוועד המקומי וניהולו

- מקורות התקציב של הוועד המקומי הם - גביה מארנונה, הכנסות משימוש במבני ציבור (חוגים, אירועים וכדו') ועוד.
- תעריך הארנונה נקבע על פי צו המיסים של המועצה ומאושר במליאת המועצה.
- תעריפי הארנונה משתנים מישוב לישוב ובסמכותו של ועד מקומי לבקש שינוי בגביית המיסים. כל שינוי מחייב אישור מליאה ולאחר מכן אישור שר הפנים ושר האוצר.
- עד ה-1 לאוקטובר על הוועד המקומי להגיש את התקציב, בפורמט של משרד הפנים, למועצה לצורך אישור מליאת המועצה.

מחלקת ישובים במועצה ומנהלת המחלקה, הגב' טלי בן גיגי, באה לסייע להנהגות הישובים במעלה יוסף בתחומי הניהול, המינהל ופיתוח הקהילה. המחלקה פועלת במטרה לבסס את השלטון הדו רובדי בצורה מיטבית, להתוות נוהלי עבודה מסודרים, מובנים ויעילים בין מחלקות המועצה לוועדים המקומיים, לסייע לוועדים בפעילותם השוטפת ולטפח את המנהיגות המקומית בכל ישוב.

שירותי המחלקה כוללים ליווי וסיוע להנהגת היישוב, הדרכות והכשרות מגוונות בנושא השלטון המקומי, חיבור ושיח עמיתים בין היתר לקחה המחלקה על עצמה להעביר מידע בנושאים שונים לדוגמה בבחירות המוניציפליות.

בחוברת זו מובאים עיקרי הנושאים הקשורים לבחירות עצמן, וכן תמצית מידע הקשור לפעילות והתנהלות הוועדים המקומיים. החוברת אינה באה במקום יעוץ משפטי ו/או האמור בצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958 וחובות נוספים החלים על הוועדים המקומיים.

בכל מקרה בו ישנו שוני בין האמור בהנחיות לבין הקבוע בצו, הוראות הצו גוברות.

להרחבה, ולמידע נוסף ניתן להיעזר בצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), שהינו המקור החוקי לכללים, דרכי הבחירה, סמכויות, חוברת חברי הוועד המקומי ועוד.

**מידע נוסף לגבי נושא הבחירות ניתן למצוא באתר האינטרנט של
המשרד הפנים - יחידות המפקח על הבחירות, בכתובת
www.moin.gov.il**